

DE 'MILITÄRVERWALTUNG' KOMT EN GAAT

weest bij een radiofabriekje¹ – en zo begon de *Rundfunkbetreuungsstelle* te draaien die de gehele bezetting door het Nederlandse omroepbedrijf onder haar dagelijkse controle zou houden.

Op maandag 20 mei waren alle omroepverenigingen weer in de lucht.

Eén dag later werden, hoewel Freudenberg daar geenszins op aangedrongen had, door W. Vogt, de directeur van de Avro, alle Joodse medewerkers ontslagen; het waren er negen, onder wie algemeen bekende figuren als de dirigent Albert van Raalte en de voetbalverslaggever Han Hollander. Enkele van de ontslagenen waren aan de Avro van de oprichting af verbonden geweest. Geen hunner kreeg een cent vergoeding aangeboden behalve van Raalte: f 200; het aanbod werd door hem verontwaardigd afgeslagen. Vogt had hem als motief 'bedrijfsbeleid' opgegeven, 'doch ieder mens', aldus van Raalte, 'voelde en wist dat ik ontslagen werd omdat ik een Jood was.'² Enkele andere Avro-medewerkers staakten hun radio-arbeid op eigen initiatief, onder wie de filmrecensent L. J. Jordaan, bekend als politiek tekenaar van *De Groene Amsterdammer*.³

Met de radionieuwsberichten van het ANP hadden de omroepverenigingen geen bemoeienis; daar was overigens in de visie van lieden als Hushahn, Janke, Freudenberg en Taubert alles perfect in orde.

De snelle Duitse greep naar pers en radio had zich voltrokken zonder dat de centrale Nederlandse overheidsinstanties in Den Haag er iets van wisten, laat staan dat zij er enige invloed op hadden kunnen uitoefenen. Met alle krantenlezers en radioluisteraars werden Winkelman en de secretarissen-generaal voor een voldongen feit geplaatst.

Het centrale gezag

Hoe verward de omstandigheden ook waren waarin koningin en kabinet op de vierde oorlogsdag, maandag 13 mei, Den Haag verlaten hadden, op één punt was, vooral door het initiatief van minister Steenberghe, duidelijkheid geschapen: hij had maandagmiddag generaal Winkelman en de secretarissen-generaal toegesproken, zeggend dat hij 'uit naam van de koningin en van het kabinet' het regeringsgezag aan de generaal overdroeg; de secretarissen-

¹ BG-Amsterdam, rijksrecherche: p.v. Taubert, p. 3. ² BG-Amsterdam, rijksrecherche: p.v. inz. W. Vogt (30 april 1947), p. 26 (Doc I-1814, b-1). Overige gegevens in Doc I-378A, b-17. ³ BG-Amsterdam, rijksrecherche: 'Overzicht zaak-Vogt' (22 april 1947), p. 3-6 (Doc I-1814, a-2).